

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iudicium De Articulis Confessionis Fidei Anno M. D. XXX.
Caesar. M. Augustæ exhibitis, quatenus scilicet à
Catholicis admittendi sint aut reiiciendi**

Hoffmeister, Johann

Coloniæ, 1559

VD16 ZV 17723

De libero Christianorum arbitrio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34289

ARTICVLVS XVII.

F. Ioan. Hoff.

Ocent illi quòd Christ⁹ ap-
parebit in fine mundi ad iu-
dicandum &c. quæ ex Euā-
gelicis & Apostolicis literis
cognoscuntur ad iudicium
extremū pertinere: damnant item quæ hu-
ic fidei nostræ articulo repugnant. Anathe-
matizant Iudæos, Anabaptistas, Millena-
rios siue Chiliaftas, item Origineanos &
huius impietatis reliquam fæcem. Hęc quo-
niã fidei nostræ sunt, & ex Ecclesiæ prom-
ptuario desumpta, meritò à nobis probā-
tur. Quid enim in re manifesta, multis ver-
bis opus est? potuissent etiam hoc loci, me-
ritò illi condemnari, qui ita credunt Chri-
stū ad iudicium vêturum in cōsummatio-
ne seculi, vt interim ipsius vero cor-
pore & sanguine in Cœna do-
minica careamus. Intelli-
gis quos velim. Sed
hæc aliàs.

DE LIBERO HO-
minis arbitrio, Arti-
culus XVIII.

DE

ARTICVLVS XVIII.

DE libero arbitrio docent, q̄
humana voluntas habeat ali-
quam libertatem ad efficiēdam ci-
uilem iustitiam, & diligēdas res ra-
tioni subiectas, sed nō habeat vim
sine spiritu sancto efficiendæ iusti-
cię Dei, seu iusticię spiritualis, quia
animalis homo nō percipit ea quæ
sunt spiritus Dei: sed hæc fit in cor-
dibus, cum per verbū spiritus san-
ctus concipitur. Hæc totidē verbis
dicit Augustinus lib. 3. Hypognosti-
con, Esse fatemur liberum arbitri-
um omnibus hominibus, habens
quidem iudicium rationis, non per
quod sit idoneū in eis quæ ad Deū
pertinēt, sine Deo aut inchoare aut
certè peragere, sed tantum in ope-
ribus vitæ præsentis tam bonis quã
etiam malis. Bonis dico quæ de bo-
no naturæ oriuntur, id est, velle la-
borare in agro, velle manducare &
bibere, velle habere amicum, velle

L s habere

ARTICVLVS XVIII.

habere indumenta, velle fabricare domum, vxorē velle ducere, pecora nutrire, artē discere diuersarum rerum bonarū, velle quicquid bonum ad præsentem pertinet vitam. Quæ omnia nō sine diuino gubernaculo subsistūt, imò ex ipso & per ipsum sunt, & esse cœperunt. Malis verò dico, vt est velle idolum colere, velle homicidium, &c.

Damnant Pelagianos, & alios qui docent, quòd sine spiritu sancto, solis naturæ viribus possimus Deum super omnia diligere: item præcepta Dei facere, quo ad substantiam actuum. Quanquàm enim externa opera aliquo modo efficere natura possit: potest em̄ continere manus à furto, à cęde, tamē interiores motus non potest efficere, vt timorem Dei, fiduciam erga Deum, castitatem, patientiam, &c.

F. Ioan. Hoff.

ARTICVLVS XVIII.

F. Ioan. Hoff.

Vam diueria sunt hæc, & bone, à prioribus aduersariorum scriptis, in quibus ne nomen quidem liberi arbitrii æquo animo ferre potuerint? Deo gratiæ, qui illis hac in re meliorem instillauit animum. Nihil nos offendit **Articulus** hic, nec quidquam in malam partem interpretabimur, quoniam ex monumētis piorum patrum, immò & ex sacris literis videtur desumptus. Libertas quidem periit per peccatum, ait Augustinus, sed illa quæ in Paradiso fuit habēdi plenam cum immortalitate iustitiam: propter quod natura humana, diuina indiget gratia, dicente Domino: Si vos filius liberauerit, verè liberi eritis: utiq; liberi ad bene iusteq; viuendum. Nam liberum arbitriū vsque adeo in peccatore nō periit, vt per illud peccent, maximè omnes qui cum delectatione peccant. Hæc ille contra duas Epistol. Pelagia. libro. 1. Capit. 2. Et iterū idem eiusdē argumenti lib. 2. ca. 10. Nihil video in scripturis sanctis, inquit, homini à Dño iuberi, propter probandum liberū arbitrium, quod non inueniatur vel
dar

ARTICVLVS XVIII.

dari ab eius bonitate, vel posci, ppter adiutorium gratiæ Dei mōstrandum. Nec omnino homo incipit ex malo in bonū per initium fidei commutari, nisi hoc in illo agat indebita & gratuita misericordia Dei. Hæc & eius generis multa scribit Augustinus contra Pelagianos. Hij enim dicebant hominem malum, sufficienter etiam habere liberum arbitrium ad faciendum bonum præceptum: hoc enim contra istos testatur Augustinus lib. 2. eiusdem argumenti, cap. 2. Et lib. 3. cap. 8. inquit, Liberum arbitrium captiuatum non nisi ad peccatum valet: ad iustitiam verò, nisi diuinitus liberatum adiutumq; non valet. Gratia enim Dei, sicut alibi scribit, nolentem præuenit, vt velit: volentem subsequitur, ne frustra velit. Ex his satis liquet D. Augustinum ita extulisse liberum arbitrium, vt tamen in nullo derogaretur gratiæ: quoniam vtrūque habet scriptura sacra. Gratia quidem, vt Chrysostomus ait, potior pars debetur, sed non totum: vtrisque ergo nobis opus est, vt idem ait, & quæ diuinitus dantur, & quæ à nobis sunt, si quidem diligenter & exactè saluandi fuerimus: idq; non solum antea, sed & nunc quoque, etiam si magni
cele

ARTICVLVS XVIII.

celebresque fuerimus, diuina gratia opus habemus. Hæc ad verbū Chrylo. Hom. 32. in Roma. cap. 16. qualia nimirum Ecclesia hætenus semper docuit. Quod enim Apologia rursus Scholasticos traducit, & incusat Pelagianæ hæresis, immeritò & præter rationem facit. Vbi enim vel quando vnquam Scholastici docuerunt, hominem sine Spiritu sancto posse Deum diligere super omnia, & præcepta Dei facere? Ostdat Apologia, si potest, autorem, & eum si volet duriusculè expostulet. Nos talia nunquam legimus, nec audiimus, nec docuimus vnquam. Imò quod Scholastici docuerunt de operibus extra & præter gratiam factis, ad vnguè respōdet Apologiæ, quæ in hoc Articulo prorsus renunciauit Lutheri somnijs. Et non queo satis videre quid causæ sit, cur Philippus in hoc negotio tam miserè vexet Scholasticos, quos tamen Bucerus (qui certè diligētius versat⁹ est in Scholasticorum Gymnasijs, id quod res ipsa clamat, quàm Philippus) candidè & meritò excusat dicens, In genuè omnes, non veteres modò, sed & recentes Theologi, inter quos, haud iniuria satis sit vnum Thomam laudasse testè, Liberum arbitrium, nisi

In psal. 73

ARTICVLVS XVIII.

nisi & moueatur & iuuetur à deo, ad bonũ nihil valere confitentur. nec inest igitur ijs quæ delibero arbitrio patres quidam, aut etiam neoterici asseruerũt ea, quã nõnulli putãt, impietas, si hæc ritè modò accipiãt, & sic vt ipsi scriptores ea accipi voluerũt, &c. Et hæc quidem Bucerus, qui non iniuria in iudicãdis Scholasticorũ dogmatis mihi videretur Philippo præferendus. Sed diximus hac de re non nihil in superioribus. Dicimus itaq; iã ex sentetia Chrysostomi, nõ esse possibile, nos aliquod bonũ rectè agere, non habita superna gratia. Et vt idem ait, opera mala ex nobis solis oriuntur, bona verò non egent tantũ nostra cura, verũm etiã opus habent diuina benignitate. Ergo neq; quæ in nostro arbitrio sunt, putemus sine adiutorio Dei effici posse, neq; ea quæ in manu Dei sunt, putemus absque nostris actibus & studijs & proposito consummari. Et hæc quidem hætenus pro libero arbitrio disseruisse suffecerit.

Rom. 24.
in Gene.
In Gal.
cap. 5,

Orig. peri
Archon,
lib. 3.